

Tussentijdse evaluatie zelf maaien sportvelden door sportverenigingen

Inleiding:

In 2012 gaf een aantal sportverenigingen aan ontevreden te zijn over de manier van maaien zoals dat destijds door Caparis werd gedaan. De voornaamste redenen daarvoor waren dat er met een grote machine werd gemaaid, bij slecht weer ook werd gemaaid (in combinatie met de grote machine leverde dit spoorvorming op in de velden), te snel werd gemaaid waardoor er soms stukken over werden geslagen, etc. En ook dat er alleen op bepaalde dagen werd gemaaid waarbij verenigingen vaak de voorkeur hadden om zo laat mogelijk te maaien zodat het veld er op zaterdag mooi voor lag. Dit was echter niet af te stemmen, omdat er niet voldoende capaciteit was om de meeste velden op dezelfde dag te maaien.

Daarnaast waren er geen middelen gereserveerd voor de renovaties van de oefenhoeken en bijvelden. De vraag ontstond of het mogelijk was om het onderhoud van de sportvelden binnen de gemeente Achtkarspelen over te dragen aan de sportverenigingen. Dit met als doel het behouden/verbeteren van de kwaliteit van de velden, het op termijn vrijspelen van middelen welke ingezet zouden kunnen worden voor de renovatie van oefenhoeken en bijvelden.

In 2013 is er door een onafhankelijke werkgroep een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd. Dit onderzoek heeft uiteindelijk geresulteerd in het draaien van een aantal pilots bij verschillende verenigingen met verschillende typen materieel zodat op een gedegen manier ervaringen konden worden opgedaan met de eventuele overdracht van onderhoudswerkzaamheden naar de verenigingen.

Bij de evaluatie van de gedraaide pilots werd al gauw duidelijk dat alleen de maaiwerkzaamheden in aanmerking kwamen voor een eventuele overdracht naar de verenigingen. Een groot voordeel van het zelf maaien van de velden door de verenigingen is dat ze altijd op hun eigen moment de velden kunnen maaien. Wanneer de gemeente (Caparis destijds, nu MOA) maait, gebeurt dat binnen kantooruren. De verenigingen zijn, wanneer ze zelf een maaimachine hebben, ook in de gelegenheid om 's avonds te maaien, of eventueel nog net voor een wedstrijd. De voetbal- en korfbalverenigingen hebben dan ook in 2017 de keuze gekregen of zij zelf hun sportvelden wilden maaien of niet. In het laatste geval zou het maaien van de sportvelden door de gemeente (via Caparis/MOA) uitgevoerd blijven. In het eerste geval zouden de verenigingen van de gemeente een eenmalige bijdrage voor de aanschaf van materieel krijgen en jaarlijks een vergoeding voor de kosten van onderhoud, brandstof, verzekering, afschrijving, etc. Daarbij werd voor het keuzemoment van de verenigingen door de gemeente opgemerkt dat de eenmalige bijdrage en de jaarlijkse vergoedingen mogelijk niet toereikend zouden zijn en dat de verenigingen eventueel zelf bij zouden moeten leggen.

Het oorspronkelijke voorstel was om een overeenkomst aan te gaan voor de duur van 10 jaar. Dit was toentertijd gebaseerd op een ingeschatte berekening dat er na 10 jaar middelen vrij zouden vallen. In 2017 is door de raad besloten om de contractduur naar 5 jaar te brengen, omdat de verenigingen aangaven dat 10 jaar een lange periode is waarbij ze als vereniging te maken hebben met wisselende besturen, vrijwilligers, etc. Eveneens is toen besloten om halverwege de contractduur een tussentijdse evaluatie plaats te laten vinden.

De praktijk:

VV Buitenpost, SC Kootstertille en VV 't Fean'58 hebben er in 2017 voor gekozen om zelf de eigen velden te gaan maaien. Via een eenmalige bijdrage konden ze materieel aanschaffen en met een jaarlijkse bijdrage vanuit de gemeente het onderhoud, de brandstof, verzekeringen, etc. financieren en reserveren voor het op termijn vervangen van het materieel.

Na het treffen van de nodige voorbereidingen zijn de verenigingen in 2017 dan ook van start gegaan en hebben zich er goed voor ingezet. Af en toe vond er afstemming met de gemeente plaats en bij vragen konden ze contact opnemen met de gemeentelijke beheerder van de sportvelden. Deze contacten verliepen goed. Ook zijn de velden in gezamenlijkheid jaarlijks geschouwd. Een samenvatting van deze schouwen zijn weergegeven bij de alinea 'praktische ervaringen', onder het kopje 'gemeente'. Een enkele keer heeft een gezamenlijke schouw geresulteerd in het, na overleg met de vereniging, enigszins bijstellen van het reguliere onderhoud (anders dan maaien) dat de gemeente uitvoert aan de velden.

Praktische ervaringen:

SC Kootstertille:

Tijdens eerdere gesprekken eind 2019 en begin 2020 had SC Kootstertille al eens aangegeven dat de robotmaaier waar zij voor hadden gekozen zeer vaak mankementen had, waardoor veel onderhoud en reparatie nodig was (met de bijbehorende kosten). Uiteindelijk heeft dit SC Kootstertille doen noodzaken om in het voorjaar van 2020 een verzoek bij het college van B&W neer te leggen om de overeenkomst met betrekking tot het zelf maaien van de velden te ontbinden.

De kosten voor het onderhoud en de vele reparaties werden dusdanig hoog dat deze ook niet meer te financieren waren van de jaarlijkse bijdrage van de gemeente. Naast deze kosten was SC Kootstertille ook conform de maaiovereenkomst verplicht om de MOA te laten maaien wanneer zij zelf niet in staat waren om te maaien. De kosten van het laten maaien door de MOA kwamen ook voor rekening van SC Kootstertille. Alles bij elkaar, was het financieel niet meer te bolwerken voor de vereniging. Het college van B&W heeft dan ook eind juni 2020 het besluit genomen om de overeenkomst met betrekking tot het zelf maaien van de velden met SC Kootstertille te ontbinden. De MOA maait per 1 juli 2020 weer de velden van SC Kootstertille.

VV Buitenpost:

De vereniging geeft aan enthousiast te zijn over het feit dat ze zelf kunnen bepalen wanneer ze gaan maaien. Dit komt volgens hen de maaikwaliteit en het speelplezier ten goede. De kwaliteit van de velden wordt als redelijk tot goed bestempeld. Met een kooimaaier zou dit verbeterd kunnen worden, maar dit is niet haalbaar omdat er ook rondom de velden moet worden gemaaid en dit kan de kooimaaier niet doen. Ook was er relatief veel straatgras en onkruid aanwezig op de velden, dit kwam het maaibeeld niet ten goede. De opslag van het materieel is prima, evenals het regelen van de brandstof.

Financieel gezien is het de vereniging tegengevallen. Dit kwam onder andere door enkele flinke reparaties aan de maaimachine en doordat er regelmatig onderhoud moest worden gepleegd (met name slijpen van messen). Toen de flinke reparaties aan de maaimachine werden uitgevoerd, was de vereniging volgens de maaiovereenkomst verplicht om de MOA in te schakelen voor het maaien. Deze kosten waren ook voor hun rekening. VV Buitenpost heeft ervaren dat het voor hen belangrijk is dat dezelfde persoon steeds met de maaimachine maait. Zij heeft om die reden dan ook besloten om de betreffende vrijwilliger een vrijwilligersvergoeding te geven. Door voornoemde redenen is voor VV Buitenpost de jaarlijkse vergoeding niet toereikend.

De tijdsinvestering is intensief, maar goed te doen. De vereniging denkt wel genoeg vrijwilligers te kunnen vinden voor de komende jaren om de velden te maaien, maar dan wel tegen een vergoeding.

Concluderend kan worden gezegd dat VV Buitenpost positief is over het zelf kunnen kiezen van het moment van maaien en het maairesultaat. Wat de vereniging als negatief heeft ervaren zijn de hoge kosten voor reparatie en onderhoud. Toch is het algemene beeld positief en zouden zij er op dit moment voor kiezen om na de contractduur van 5 jaar nog door te gaan met het zelf maaien van de velden. Wel met de opmerking dat er aandacht moet blijven voor, en geïnvesteerd moet blijven in, de kwaliteit van de velden om een zo goed mogelijk maaibeeld te krijgen/houden.

VV 't Fean '58:

De vereniging is positief over het maaien, en met name dat ze zelf kunnen plannen wanneer ze maaien (in enkele gevallen bijvoorbeeld ook nog op de vrijdagavond). Het maaibeeld/de kwaliteit van de velden wordt als redelijk gezien, maar wel beter dan voorgaande jaren toen VV 't Fean '58 zelf nog niet maaide. De vereniging heeft een machine met een maaidek aangeschaft. De voorkeur van hen zou echter uitgaan naar een kooimaaier, maar die is duurder qua aanschaf en onderhoud. De opslag van de maaimachine is goed geregeld en ook het halen van brandstof is goed te doen. Financieel gezien stond de vereniging er bij aanvang neutraal in. De prioriteit lag/licht bij de kwaliteit van de velden.

De jaarlijkse vergoeding was voor VV 't Fean '58 niet toereikend. Met name het onderhoud is een grote kostenpost (vooral aanschaf nieuwe messen en het slijpen van de messen). De tijdsinvestering van het maaien was intensief, maar goed te doen. De vereniging denkt niet voldoende vrijwilligers te hebben voor de komende jaren. Bij aanvang was er een groep van 12 personen die om de beurt zouden maaien. In de praktijk is er echter 1 persoon die steeds maait. De vereniging realiseert zich dat daar een risico in zit, maar rekent desondanks wel op voldoende navolging.

Kortom; VV 't Fean '58 is positief over de planning die zij in eigen hand heeft om zelf te bepalen wanneer er wordt gemaaid en ook over de contacten/afstemming met de gemeentelijke beheerder van de sportvelden. Een negatieve ervaring die is opgedaan is dat er spoorvorming kan optreden bij het maaien onder natte weersomstandigheden. De vereniging speelt daar wel op in door op donderdag te maaien, zodat de sporen op zaterdag zoveel als mogelijk zijn verminderd.

De vereniging staat in het algemeen positief tegenover het zelf maaien van de velden, maar weet op dit moment nog niet of zij daar na de contractperiode van 5 jaar nog mee door wil

gaan. De vereniging ziet dat het maaien van andere velden door de MOA ook goed wordt opgepakt. De kwaliteit van de andere velden is niet slechter dan de velden van VV 't Fean '58. Het grote voordeel voor de vereniging is echter de eigen planning.

Gemeente:

Over het algemeen is het maaibeeld goed, maar gelet op het chemievrij beheer van de sportvelden is het wel van belang om de messen van de maaimachines goed scherp te houden. Hoe mooier het gras wordt afgesneden, hoe beter. Zo is de kans op ziektes en schimmels, indroging en vestiging van onkruiden minder groot.

VV Buitenpost en VV 't Fean '58 zouden het liefst maaien met een kooimaaiër, maar deze is qua aanschaf erg duur en ook het onderhoud is prijzig. Er is mede om die reden bij aanvang van de overeenkomst door VV Buitenpost en VV 't Fean '58 gekozen voor een cirkelmaaiër. Deze cirkelmaaiërs zijn echter niet specifiek gebouwd voor het maaien van sportvelden. Enkele eigenschappen van deze machines zorgen voor extra verdichting van de bodem en een grotere kans op spoorvorming. Het goed en soms extra beluchten is bij deze verenigingen dus van belang. Wanneer de luchthuishouding in de bodem niet meer optimaal is zal het gras minder goed groeien, er meer kans zijn voor onkruiden en zal de staat van het veld verslechteren. Ook zijn deze maaimachines niet voorzien van een looprol, dit heeft als consequentie dat er meer oneffenheden op de velden zijn wat gevolgen kan hebben voor de veiligheid van spelers en de kwaliteit van het spel. Slepen, rollen en kriebeleggen (verwijderen straatgras en weghalen van kleine oneffenheden) moet dan ook vaker gebeuren. Dit brengt voor de gemeente wat extra kosten met zich mee. Deze bijkomende effecten zullen meegenomen worden bij de eindevaluatie in 2022.

Een groot voordeel voor de verenigingen is dat ze zelf kunnen maaien op het door hen gewenste tijdstip en daarbij kan goed rekening gehouden worden met de weersomstandigheden. Ondanks dat de verenigingen meer ruimte hebben om het maaien goed te plannen zullen de velden soms ook onder minder gunstige omstandigheden, bijvoorbeeld na een langere periode van regen, door de verenigingen zelf moeten worden gemaaid. Door het gebruik van het huidige type maaimachine door de verenigingen is de kans op spoorvorming dan groter. Een ander voordeel is dat de maaifrequentie omhoog gaat bij de verenigingen die zelf maaien. Ze maaien de velden een keer vaker wat gezien het huidige type maaimachine dan wel een negatief effect kan hebben op de bodem, het heeft dan wel weer een positief effect op het grasbestand. Wanneer gras onder de juiste omstandigheden wordt afgemaaid gaat gras uitstoelen (vormen van nieuwe spruiten) hierdoor gaat het gras zich vegetatief vermeerderen. Als er vaker wordt gemaaid krijg je dus meer vorming van nieuwe spruiten en zal de grasmat beter gesloten zijn.

Financiën:

Op basis van de uitkomsten van de gedraaide pilots is er een financiële inschatting gemaakt van het zelf maaien van de velden door een aantal verenigingen en daardoor het op termijn vrijvallen van middelen. Na 10 jaar zouden de door de gemeente geïnvesteerde bedragen terugverdiend zijn, waarbij er na de 10 jaar middelen vrij zouden moeten vallen.

Kijkend naar de door de gemeente geïnvesteerde bedragen (zowel de eenmalige bijdrage voor de aanschaf van materieel, als de jaarlijkse bijdragen voor onderhoud, vervanging, verzekering, etc.), in combinatie met de praktische ervaringen tot dusver kan geconcludeerd worden dat het vrijvallen van middelen op termijn in ieder geval niet gaat lukken voor SC Kootstertille. Hoe groot de uiteindelijke financiële consequentie hiervan is, is echter nog afhankelijk van de verkoopopbrengst van de maaimachine. Aangezien de opbrengst van de maaimachine effect heeft op het resultaat (zelfmaaien versus maaien door MOA) wordt dit meegenomen bij de eindevaluatie in 2022.

Na het wegvallen van SC Kootstertille is gekeken naar VV Buitenpost en VV 't Fean '58. Op dit moment lijkt het niet haalbaar dat na 10 jaar de kosten van het zelf maaien gelijk zullen zijn aan de kosten wanneer de MOA het gemaaid zou hebben. Vanaf dat moment (na 10 jaar) zou een voordeel behaald moeten worden. Het is daarbij ook van belang hoe de komende contractperiode nog zal verlopen, hoe de bijkomende effecten zich ontwikkelen en of de verenigingen er in 2022 voor kiezen om wel of niet door te gaan voor nogmaals een periode van 5 jaar onder dezelfde (financiële) condities. Mocht een vereniging (of beide) ervoor kiezen om te stoppen, dan zal in ieder geval per saldo het zelf maaien over die periode van 5 jaar duurder zijn geweest dan wanneer de MOA dit zou hebben gedaan. De uiteindelijke financiële stand van zaken wordt bij de eindevaluatie meegenomen.

Algemene conclusie:

Deze tussentijdse evaluatie geeft een tussentijdse stand van zaken weer met betrekking tot het zelf maaien van de velden door enkele verenigingen. Er is geprobeerd om de betreffende verenigingen daarin zo goed mogelijk mee te nemen.

Over het algemeen zijn de verenigingen tevreden over het zelf maaien van de velden. Wat met name als positief wordt ervaren is het zelf kunnen bepalen wanneer er wordt gemaaid, waarbij rekening kan worden gehouden met de weersomstandigheden. Financieel gezien worden door de verenigingen de jaarlijkse bijdragen als niet voldoende toereikend ervaren. In de praktijk lopen de verenigingen ertegenaan dat er veel onderhoud en reparatie aan de maaimachine nodig is met de nodige bijbehorende kosten.

Zoals eerder aangegeven zijn er ook enkele andere factoren die van invloed zijn op de financiële kant. Het is echter op dit moment nog te vroeg om conclusies te trekken. Bij de eindevaluatie zal de uiteindelijke financiële stand van zaken meegenomen worden.

De komende jaren dienen de signalen van de verenigingen en de bijkomende effecten in de gaten te worden gehouden. Voor het einde van de contractperiode (in 2022) zal een besluit moeten worden genomen over het wel of niet doorgaan van het zelf maaien van de velden door de verenigingen.